

ΕΝΟΤΗΤΑ 29: Οι βαλκανικοί πόλεμοι (1912-1913) - (σελ. 85-86)

Τα αίτια (σελ. 85)

- Ο εθνικισμός των Νεοτούρκων → Πλήρης εκτουρκισμός οθωμανικού κράτους → αποτέλεσμα: διώξεις σε βάρος αλλοεθνών πληθυσμών της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας
- Η αναζωπύρωση των εθνικών αισθημάτων των βαλκανικών λαών (Ελλήνων, Σέρβων, Βουλγάρων, Μαυροβούνιων) → διάθεση προστασίας των ομοεθνών τους και ενσωμάτωσής τους στα υπάρχοντα κράτη
- Η ανάμειξη των Μ. Δυνάμεων στο «ανατολικό ζήτημα» → αντικρουόμενα συμφέροντα Γερμανίας, Ιταλίας, Αυστροουγγαρίας («Κεντρικές Δυνάμεις» ή «Τριπλή Συμμαχία») με αυτά της Αγγλίας, της Γαλλίας και της Ρωσίας («Τριπλή Συνεννόηση» ή «Εγκάρδια Συνεννόηση» [Entente Cordiale]) → προσπάθεια μοιράσματος της καταρρέουσας Οθωμανικής Αυτοκρατορίας

Προς τη σύγκρουση – Οι βαλκανικές συμμαχίες (σελ. 85)

- Ελ. Βενιζέλος: αρχικά τηρεί μετριοπαθή και ήπια στάση (προσπάθεια κατευνασμού της έντασης) → από το 1911, όμως, θεωρεί την πολεμική σύγκρουση αναπόφευκτη
- Υιοθέτηση από την Ελλάδα της ιδέας της βαλκανικής συνεννόησης → συνένωση των βαλκανικών δυνάμεων εναντίον της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας
- Άνοιξη 1912: συνθήκη βαλκανικής συμμαχίας μεταξύ Ελλάδας, Βουλγαρίας, Σερβίας και Μαυροβουνίου («έβδομη μεγάλη δύναμη»)

Ο Α΄ Βαλκανικός πόλεμος (Οκτώβριος 1912-Μάιος 1913) – (σελ. 85-86)

Η αφορμή

- Η απροθυμία του Σουλτάνου να αποδεχτεί το αίτημα των Βαλκάνιων συμμάχων για σεβασμό προς τις χριστιανικές εθνότητες της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας και για μεταρρυθμίσεις προς όφελός τους
- Κήρυξη πολέμου: 05/10/1912
-

Οι στρατιωτικές επιχειρήσεις-εξελίξεις

- Οι Έλληνες προελαύνουν στη Μακεδονία (με αρχηγό τον πρίγκιπα Κωνσταντίνο) – εξαίρεση η ήττα στο Σαραντάπορο (δύναμη ελληνικού στρατού: 135.000 άνδρες)
- Οι Σέρβοι καταλαμβάνουν τα Σκόπια, το Μοναστήρι & μέρος της σημερινής Αλβανίας
- Οι Βούλγαροι φτάνουν κοντά στην Κων/πολη, καταλαμβάνουν τη Δ. Θράκη & την Αν. Μακεδονία

Η διεκδίκηση της Θεσσαλονίκης

- Οι Βούλγαροι κατευθύνονται στις 25 Οκτωβρίου 1912 προς τη Θεσσαλονίκη

- Οι Έλληνες έχουν ήδη κυριεύσει τη Μακεδονία και στοχεύουν επίσης στην κατάληψη της Θεσσαλονίκης
- Ο Βενιζέλος προσπαθεί να προλάβει αρνητικές εξελίξεις → διατάζει τον Κων/νο να οδηγήσει άμεσα το στρατό προς της Θεσσαλονίκη
- Παρά τις αρχικές διαφωνίες, το σχέδιο του Βενιζέλου επικρατεί → ο ελληνικός στρατός μπαίνει πρώτος στη Θεσσαλονίκη στις 26 Οκτωβρίου 1912 → στις 29/10 επισκέπτεται συμβολικά την πόλη και ο βασιλιάς

Άλλες ελληνικές στρατιωτικές επιτυχίες του Α΄ Βαλκανικού Πολέμου

- Πολύμηνη πολιορκία και κατάληψη των Ιωαννίνων (22/02/1913) → έλεγχος όλης της Ηπείρου (& της Βόρειας Ηπείρου)
- Έντονη δράση του ελληνικού πολεμικού ναυτικού στο Β και Αν. Αιγαίο (Νοέμβριος 1912) → Περιορισμός του τουρκικού στόλου στα στενά → πέρασμα όλων των νησιών του Β και Αν. Αιγαίου σε ελληνικό έλεγχο (πρωτοστατεί ο ναύαρχος Παύλος Κουντουριώτης με το θωρηκτό «Αβέρωφ» και το αντιτορπιλικό «Έλλη»)

Η συνθήκη του Λονδίνου (17 Μαΐου 1913) – (σελ. 86)

- Οι Οθωμανοί ήδη από το Νοέμβριο του 1912 ζητούν ανακωχή
- Το Δεκέμβριο του 1912 ξεκινούν διαπραγματεύσεις / Μόνο η Ελλάδα πολεμά ακόμα στο μέτωπο της Ηπείρου
- Επίσημος τερματισμός Α΄ Βαλκανικού πολέμου → Συνθήκη Λονδίνου (17/05/1913) → ταπεινωτική ήττα Οθωμανικής Αυτοκρατορίας → βασικός όρος: υποχρεώνεται να εγκαταλείψει όλα σχεδόν τα ευρωπαϊκά της εδάφη
- Άλλοι όροι:
 - A) Τα νησιά του Β. και Αν. Αιγαίου και ο Άθως δεν επιδικάζονται ακόμα στην Ελλάδα
 - B) Οι Αλβανοί δεν ιδρύουν ακόμα κράτος (αυτό θα γίνει λίγο αργότερα: 29/07/1913)
 - Γ) Τα Δωδεκάνησα παραμένουν υπό ιταλική κατοχή και διοίκηση (η Ιταλία τα είχε πάρει από τους Οθωμανούς ύστερα από τον ιταλοτουρκικό πόλεμο ή «Λιβυκό πόλεμο» του 1911-1912)

Η δολοφονία του Βασιλιά Γεωργίου (σελ. 86)

- Ανατροπή του πανηγυρικού κλίματος στην Ελλάδα → δολοφονία του βασιλιά Γεωργίου στη Θεσσαλονίκη (05/03/1913) από τον Αλέξανδρο Σχινά
- Υποψίες για υποκίνηση της δολοφονίας από τη Βουλγαρία ή από τη Γερμανία ώστε να ανέλθει στην εξουσία ο γερμανόφιλος Κων/νος (είχε παντρευτεί την αδελφή του Γερμανού Αυτοκράτορα [Kaiser] Γουλιέλμου Β΄, Σοφία)

Ο Β΄ Βαλκανικός πόλεμος (Ιούνιος – Ιούλιος 1913) – (σελ. 86)

Η αιτία

- Βασική εκκρεμότητα της Συνθήκης του Λονδίνου → η τύχη της Μακεδονίας → τριπλή διεκδίκηση από Ελλάδα, Σερβία, Βουλγαρία

Οι αφορμές

- Σταδιακή διάλυση της «Βαλκανικής Συμμαχίας» → δημιουργία νέας συμμαχίας μεταξύ Ελλάδας και Σερβίας εναντίον της Βουλγαρίας με καθαρά αμυντικό χαρακτήρα (σε περίπτωση βουλγαρικής πρόκλησης)
- Μέσα Ιουνίου 1913 → επίθεση Βουλγάρων σε ελληνικές και σερβικές θέσεις → Κήρυξη Β΄ Βαλκανικού Πολέμου

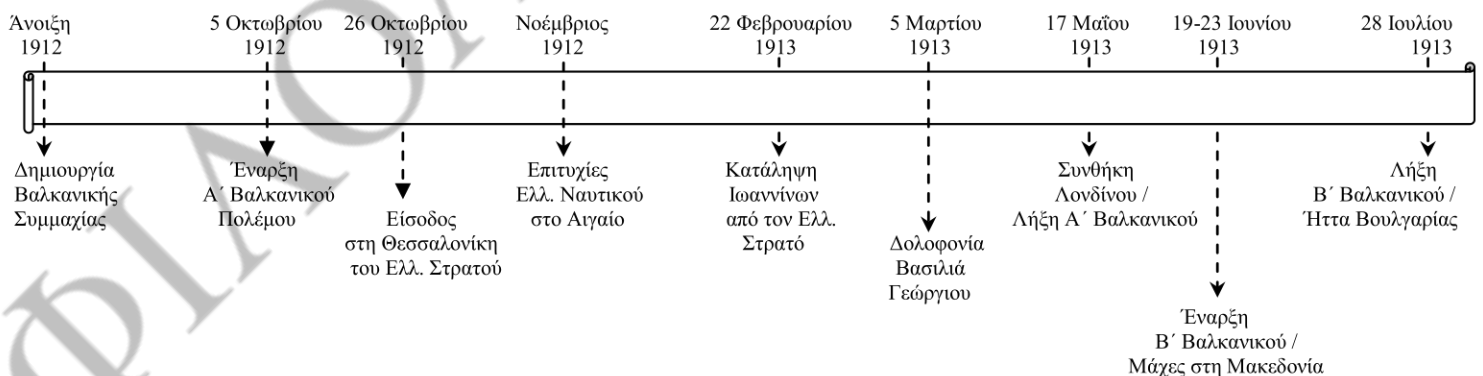
Οι πολεμικές επιχειρήσεις

- Ο ελληνικός στρατός καταλαμβάνει όλη την Αν. Μακεδονία και τη Δ. Θράκη (μέχρι την Αλεξανδρούπολη) → Κυριότερες μάχες: Κιλκίς, Λαχανάς, Δοϊράνη (19-23/06/1913)
- Οι Σέρβοι προελαύνουν στη Δ. Μακεδονία
- Οι Ρουμάνοι εισβάλλουν και προελαύνουν στη Βουλγαρία (μέχρι σχεδόν τη Σόφια)
- Οι Τούρκοι ανακαταλαμβάνουν μέρος της Αν. Θράκης
- Οι ηττημένοι Βούλγαροι ζητούν ανακωχή στις 28 Ιουλίου 1913 → Λήξη Β΄ Βαλκανικού πολέμου

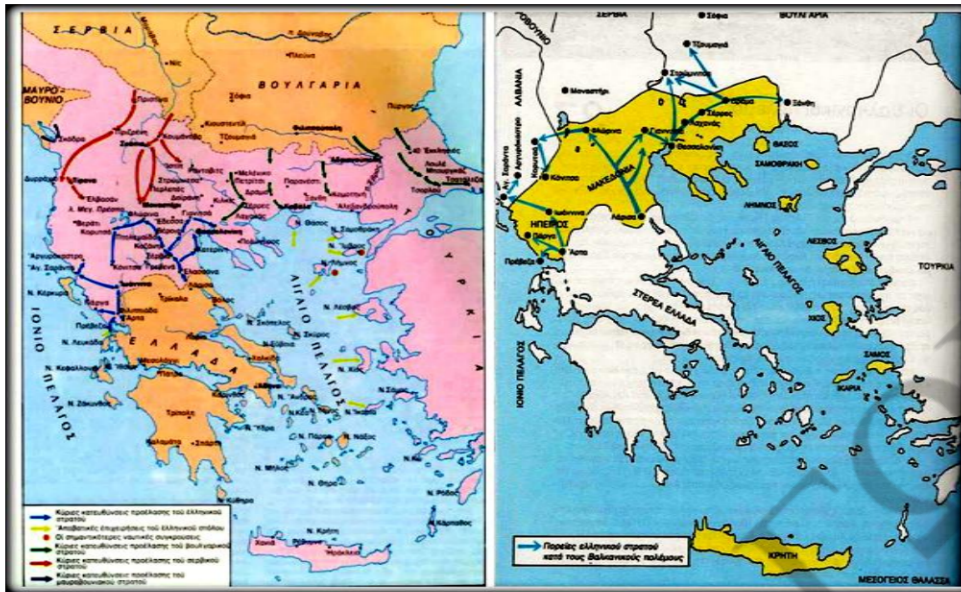
Ερωτήσεις

1. Ποια ήταν τα αίτια των Βαλκανικών Πολέμων;
2. Ποιες χώρες είχαν συμμαχήσει εναντίον της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας πριν από την έναρξη των Βαλκανικών Πολέμων;
3. Ποια ήταν η αφορμή του Α΄ Βαλκανικού Πολέμου;
4. Ποιες περιοχές κατέλαβαν οι Σέρβοι και οι Βούλγαροι κατά τη διάρκεια του Α΄ Βαλκανικού Πολέμου;
5. Ποιες ήταν οι επιτυχίες του ελληνικού στρατού κατά τη διάρκεια του Α΄ Βαλκανικού Πολέμου;
6. Πότε υπογράφηκε και τι προέβλεπε η Συνθήκη του Λονδίνου;
7. Τι γνωρίζετε για τη δολοφονία του Βασιλιά Γεώργιου;
8. Ποια ήταν η βαθύτερη αιτία και ποιες οι αφορμές για την έναρξη του Β΄ Βαλκανικού πολέμου;
9. Ποιες ήταν οι κυριότερες πολεμικές επιχειρήσεις κατά τη διάρκεια του Β΄ Βαλκανικού Πολέμου; Ποια από τις εμπλεκόμενες χώρες βγήκε τελικά χαμένη;

Χρονογραμμή

Εικόνες

Οι στρατιωτικές επιχειρήσεις του Α΄ Βαλκανικού Πολέμου (δεξιά μόνο οι ελληνικές επιχειρήσεις)

Οι στρατιωτικές επιχειρήσεις του Β΄ Βαλκανικού Πολέμου (με σκούρα βέλη οι ελληνικές, σερβικές και ρουμανικές επιχειρήσεις κατά της Βουλγαρίας)

Η δολοφονία του Βασιλιά Γεώργιου στη Θεσσαλονίκη από τον Αλέξανδρο Σχινά (05/03/1913)

Οι εδαφικές απώλειες της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας λόγω των Βαλκανικών Πολέμων (αριστερά: τα σύνορα πριν από τους Βαλκανικούς Πολέμους / δεξιά: τα σύνορα μετά τους Βαλκανικούς Πολέμους)